

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA BROAȘTEI ROȘII DE PĂDURE (RANA DALMATINA BONAP, 1839) DIN JUDEȚUL TULCEA

Maria Popescu

Broasca roșie de pădure este cunoscută ca fiind răspândită în partea de sud și de vest a țării, în zonele de șes și de deal cu o altitudine cuprinsă între 0 și 800 m (3,6). Pentru Dobrogea este menționată de C. Kiriteșcu (5), „că a fost colectată și de la Constanța“, însă nu mai este citată în ultimile lucrări referitoare la fauna țării noastre.

Probabil că în timpul cercetărilor mai recente specia nu a fost observată și datorită faptului că rețeaua hidrografică, din zona care ne ocupăm, se caracterizează prin puține ape, cu debit redus, iar în anii secetoși unele bălți și izvoare seacă complet. Spunem aceasta deoarece, în perioada desfășurării observațiilor noastre (1968—1973) s-a întâmplat ca în zonele mai sărace în apă să nu avem o continuitate a observațiilor.

În cadrul județului Tulcea, broasca roșie de pădure (fig. 2) a fost găsită în nordul Dobrogei, în bălțile din lungul unor ape curgătoare, sau în cele formate în jurul izvoarelor-situate în păduri, la liziera acestora, pe locuri inerbate și agricole.

DESCRIEREA LOCURILOR DE OBSERVAȚII ȘI COLECTOARE. Zonele ocupate de broasca roșie de pădure sînt situate în cea mai mare parte în depresiunile care pătrund printre formațiunile mai înalte (fig. 1).

CULOARUL TAITEI desparte Culmea Pricoparului de Podișul Niculițelului pînă în dreptul com. Horia. Depresiunea este străbătută de apele Taiței. În această zonă, la nord de localitatea Nifon se desfășoară Valea Iazurilor străjuită de dealurile Mînăstirii și Pătulescu (fig. 3). Cu ani în urmă izvoarele de pe versanții vestic, ai văii, erau captate în bazine (iazuri) unde se adăpau vitele scoase la pășune. În prezent cele mai multe dintre izvoare sînt colmatate, terenul a fost deștelenit și folosit pentru culturi, au rămas inerbate doar locurile pe care bălțește apa și pantele abrupte. Apele Taiței primesc în această zonă afluenții: Curăturii și Pîrlita. De-a lungul apelor curgătoare se formează primăvara, din precipitații, șiruri de bălți puțin adînci dar destul de întinse la care se adaugă și cele din preajma izvoarelor. Pe măsură ce vremea se încălzește apele din prima categorie își restrîng suprafețele, rămîbind pînă pe la mijlocul verii sau chiar tot anul numai cele din urmă.

În aceste ochiuri de apă situate pe terenuri inerbate și pe arătură, de la începutul lunii martie se găsește *R. dalmatina*.

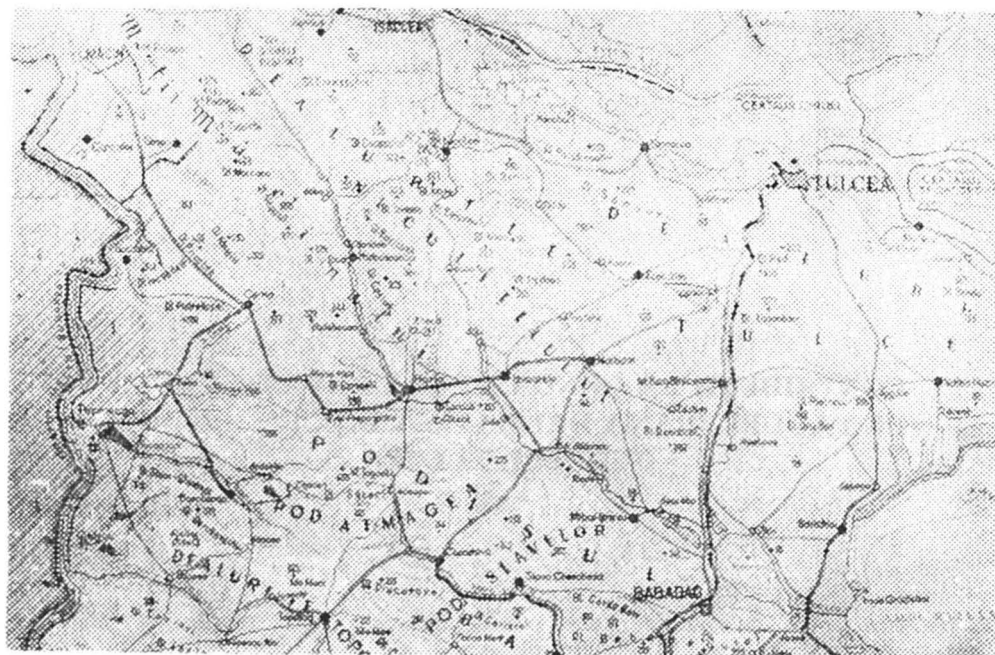

Fig. 1. Răspindirea în nordul Dobrogei a R. dalmatina

Fig. 2. Rana dalmatina-Valea Iazurilor (foto M. Matarangă)

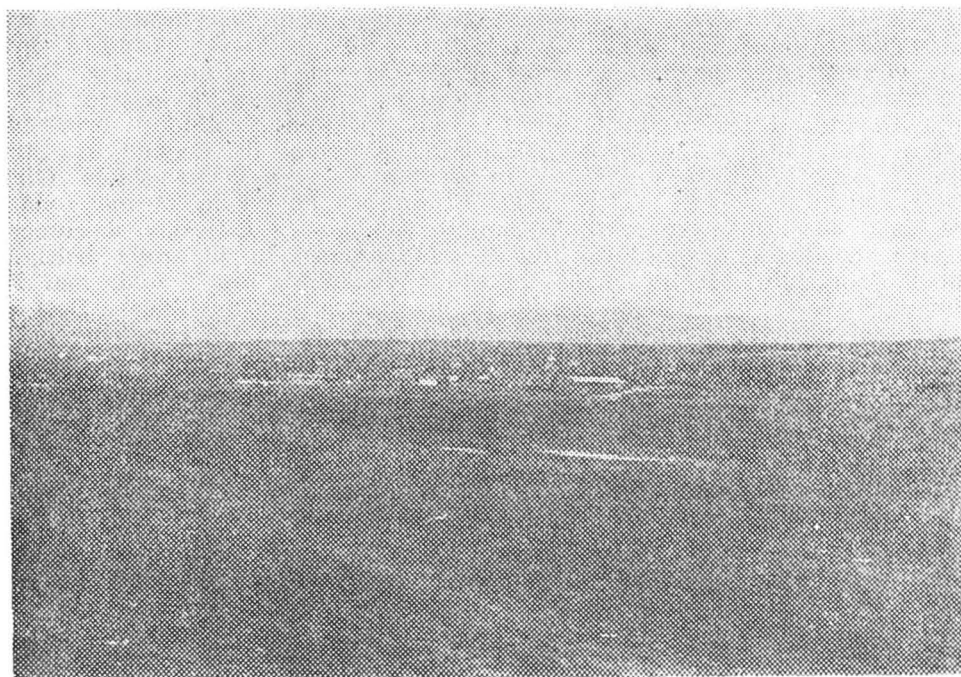

Fig. 3 Valea Iazurilor, a - vedere generală ; b = zonă inerbată (foto. M. Matarangă).

PODIȘUL ATMAGEA, a doua zonă de observație, se întinde la sud de culmea Pricopanului. Aici probabil specia a avut o mare răsindire intrucît locuitori vîrstnici din localitatea Atmagea se pare că o întilneau des. Ei ne-au spus că această broască „apare primăvara timpuriu în apele din locurile mai adăpostite”. Au indicat că o întilneau frecvent, pe cînd colindau prin pădure primăvara, în bălțile din jurul izvoarelor, „Cabana lu David” și „Izvorul lui Mutu”, ambele își au originea în dealul Sacar și pe Valea Ghibelca din estul podișului. Specia a fost găsită și de noi numai în ultima zonă și o singură dată, în 1970. Izvoarele din lungul văii au debit redus și rareori, în primăverile bogate în precipitații, reușesc să formeze în jur mici bălți. Între cele două depresiuni, tot în partea de est a podișului, într-o zonă mai înaltă, împădurită, s-a găsit permanent specia, în jurul Izvorului lui Vîrlan. Deși populația este mai mică în comparație cu cea din Culoarul Taiței, condițiile de viață sînt optime. Izvorul puternic are formă de V, este acoperit cu lespezi de piatră și numai la capătul unei laturi are o deschidere de unde se poate lua apă. În izvor iermează o parte din populația de R. dalmatina. La cca. 100 m, din apele care se scurg se formează o baltă întinsă în care primăvara se adună exemplarele adulte.

CULOAREA TELIȚEI, cunoscut și sub numele de Valea Morilor, sfredelit în Podișul Niculiței, este ultima zonă în care s-a găsit R. dalmatina.

Apele Teliței, de la izvor pînă la localitatea cu același nume, străbat depresiunea îngustă, străjuită în cea mai mare parte de versanți împăduriți. Primăvara în tot lungul ei se formează ochiuri de apă în care s-au găsit exemplare răslețe de broască roșie de pădure. Avînd în vedere numărul de adulți observați și de ponte, apreciem că populația de aici e foarte mică.

Din cele menționate se poate concluziona că R. dalmatina ocupă încă o suprafață apreciabilă în partea de nord a Dobrogei. Zona este brăzdată de dealuri care rareori depășesc înălțimea de 400 m, acoperite cu păduri de amestec în care predomină stejarul, frasinul, ulmul, cîrnul și în mare măsură teiul. Dacă în prezent specia ocupă cîteva depresiuni mai bogate în ape, putem aprecia că arealul ei a fost mai extins și populațiile mai dense în perioada cînd pădurile aveau suprafețe mult sporite în comparație cu cele cunoscute în prezent.

În strînsă dependență de condițiile specifice zonei cercetate, colectările și în special observațiile s-au desfășurat cu bune rezultate în general primăvara (1 martie-10-15 aprilie), cînd broaștele se grupau în jurul apelor stătătoare. În perioada caldă cu mare greutate observăm specia în frunzarul pădurii și aceasta după ce s-au stabilit locurile de reproducere.

CULOAREA predominantă la R. dalmatina din nordul Dobrogei este brună, destul de frecvent apar petele negre pe partea dorsală și la majoritatea exemplarelor desenul în formă de Δ , dintre umeri, este evident. Pata din regiunea temporală bine conturată, cafenie-uneori neagră la exemplarele din Pod. Atmagea. Rareori s-au întilnit exemplare cărămizii pe valea Taiței și cenușii în jurul Izvorului lui Vîrlan.

Partea ventrală de obicei albă mai rar gălbuie, lipsită de pete. Partea internă a piciorului posterior roșiatică.

DATE BIOMETRICE. Adulții de R. dalmatina de pe Valea Iazurilor au lungimea corpului ceva mai mare în comparație cu exemplarele din jurul Izvorului lui Vîrlan (tabelul 1). Ca urmare forma corpului la primele este oval alungită, la celelalte ovală. La unele exemplare adulte lungimea corpului depășește valoarea indicată pentru broaștele din sudul și vestul țării (6).

Lungimea capului este puțin mai mică decît lățimea, în unele cazuri egale, însă și acești parametri depășesc uneori datele cunoscute pentru specia de la noi.

Lungimea ochiului, distanța interpalpebrală, distanța de la vîrfurile botului la colțul anterior al ochiului, distanța dintre muchiile rostrale ca și lungimea diametrului orizontal al timpanului se încadrează în valorile indicate pentru

Fig. 4 Articulația tibio tarsială depășește vârful botului (foto. M. Matarangă)

broasca roșie de pădure din țara noastră (6). Membrul posterior este lung, întins spre înainte de-a lungul corpului articulația tibio-tarsală depășește vârful botului (fig. 4).

Apar din nou mai mari-lungimea femurului, a tibiei și a piciorului (tabelul 1). În majoritatea cazurilor lungimea tuberculului metatarsal reprezintă $1/2$ din lungimea primului deget.

Greutatea corpului, la materialul cercetat, variază între 30,10 — 40,25 g.

REPRODUCEREA la exemplarele de broască roșie de pădure care ocupă zonele din sudul și vestul țării începe la sfârșitul lui martie și ține până la sfârșitul lui aprilie (6).

Adulții din nordul Dobrogei se adună în bălți la începutul lunii martie, chiar dacă uneori la suprafața apelor se mai formează în timpul nopții un strat subțire de gheață și rămân până spre sfârșitul lunii aprilie.

Primele ponte au fost observate la data de; 17-III-1968; 11-III-1969; 21-III-1970; 9-III-1972. Întotdeauna cele mai multe s-au găsit pe Valea Iazurilor. Ponteile numărate au avut 600 până la 1333 de ouă, cu învelișul gelatinos de 8-10 mm și sfera vitelină de 2-3 mm.

Așa cum s-a menționat, ouăle au fost depuse în bălțile din jurul izvoarelor, dar niciodată direct în apa acestora, în cele formate din precipitații, pe terenurile inerbate și agricole. S-au găsit ponte și în apele adunate în denivelările rămase în urma arăturilor de toamnă. Ca urmare aproape în fiecare an se pierd multe ouă în zonele din Culoarele Taiței și Teliței.

În timpul desfășurării observațiilor, primăvara anului 1972 a fost deosebit de secetoasă. Apa bălților s-a evaporat mult mai repede ca de obicei, iar la data de 29 martie locurile ocupate de acestea erau indicate doar de ponteile uscate (fig. 5).

În lipsa apelor stătătoare o parte dintre adulți au intrat în apele Taiței și a afluenților ei ocupând în majoritatea cazurilor acele zone unde curentul lipsea sau era foarte slab. Numai în anul respectiv s-au găsit adulți și ponte

Fig. 5 Ponte rămase în urma uscării bălților-Valea Iazurilor, martie 1972 (foto. M. Matarangă)

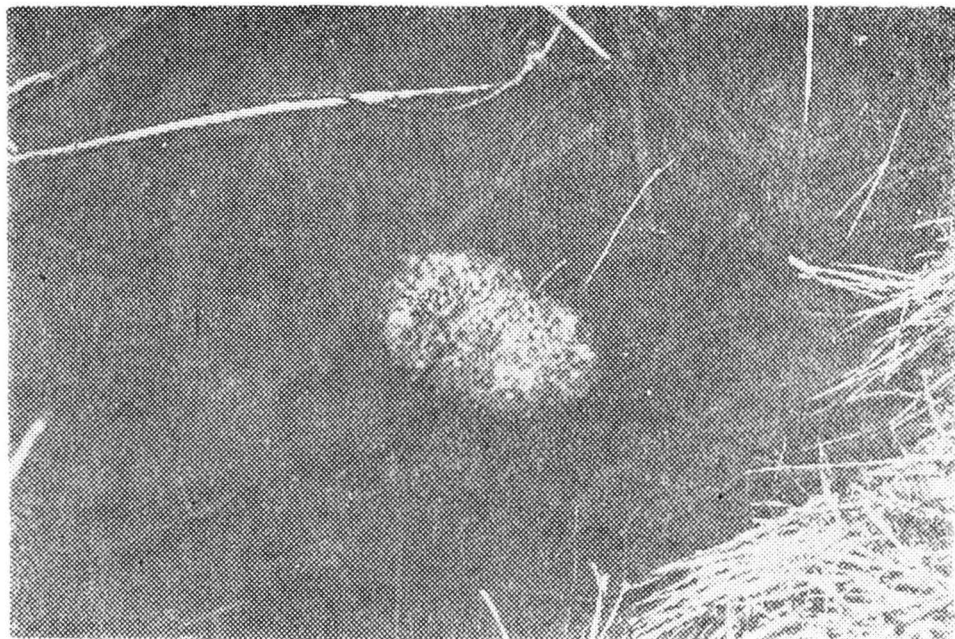

Fig. 6 Ponte depuse în apele Taiței — Valea Iazurilor (foto, M. Matarangă)

Fig. 7 Pontă antrenată de curent și acoperită de aluviuni.

în ape curgătoare. Grămezile de ouă au fost depuse atât între ierburi cât și direct pe fundul mîlos, lipsit de vegetație. Pentru cele din primul caz plantele au avut rolul unui filtru apărîndu-le de particulele în suspensie (fig. 6), pe cînd celelalte s-au aflat permanent sub influența aluviunilor care le-au acoperit parțial sau total (fig. 7). Pontele depuse spre mijlocul apei, din cauza curentului, au căpătat o formă mult alungită cu marginile zdrențuite.

S-au luat în laborator cîteva ponte dintre cele depuse în apele curgătoare. Ouăle acoperite de aluviuni nu au eclozat în timp ce, din celelalte s-au obținut mormoloci care au trecut prin toate fazele metamorfozei și în primele zile ale lunii iulie au apărut broscuțele.

În natură primii mormoloci s-au găsit la 27-III-1968 ; 18-III-1969 ; 30-III-1970.

R É S U M É

Rana dalmatina a été signalée sur le territoire de la Dobroudja en 1930 par C. Kirițescu. Postérieurement elle n'a pas été rencontrée dans les endroits indiqués.

L'auteur a signalé l'existence de cette espèce au cadre d'un biotype situé au nord-ouest de la localité NIFON et dans la région connue sous le nom de „La Source de Vîrlan” (Izvorul lui Vîrlan) et située dans le bois de Ciucurova.

Apris une présentation générale des endroits où on a pris, la grenouille (fig. 1) on fait la description de l'espèce. Puis on donne les relations biométriques des exemplaires examinés (tableau 1) et on les compare aux relations trouvées dans la littérature, pour les exemplaires pris dans notre pays (tableau).

Dans la zone respective la reproduction commence à la fin du mois de février ce qui devance les dates connues antérieurement.

La ponte se trouve dans de petits étangs formés dans les zones des sources ou le long des eaux courantes.

Pour les périodes à temps sec quand ces étangs sèchent complètement on trouve la ponte déposée soit dans la vase (figure 6) soit parmi les végétations (figure 5) des eaux à cours lent (les ruisseaux).

On a constaté que, dans les circonstances du premier cas, une grande partie des oeufs ne subissent pas l'éclosion, surtout ceux qui sont couverts d'alluvions.

Les premiers têtards ont été signalés le 27—III—1968 ; le 18—III—1969 ; le 30—III—1970 ; et le 14—III—1972.

BIBLIOGRAFIE

1. CALINESCU, RAUL Biogeografia României, Ed. științifică București 1969, p. 163.
2. CONPIN, HENRI Animaux de nos pays, Paris, 1909, p. 171.
3. FEDER, Z. și colab. Zoologia vertebratelor, Ed didactică și pedagogică, București, 1967, p. 314.
4. GÜNTHER PETERS Urania Allatvilag, Ed. Condolat, Budapest, 1969, p. 286.
5. KIRIȚESCU C. Cercetări asupra faunei herpetologice a României, 1930.
6. — Fauna R. P. R., Amphibia, vol XIV, fas. 1, Ed. Acad. 1960, p. 242—250.
7. — Lumea animalelor după Brehm, Ed. științifică, Buc. 1964, p. 323.

TABELUL 1

DATE BIOMETRICE

	Valea Iazurilor											Izvorul lui Virlan							DUPA AMPHIBUA Vol. XIV p. 245
L	53	66	63	65	62	64	67	65	65	63	61	59	56	57	57	55	68	57	45—59
L.c.	19	19	19	20	19,5		21	21	21	20	19	17	19	18	17	18	20	17	14—20
lt. c	20	21	22	22	21	21	21,5	22	21	20	19	19	21	21	21	21	23	20	12—20
L. o	7	7	7	6,5	6	7	7	6,5	7	7	6	8	7	7	7	7	7	7	4—7
Sp. p.	3,5	3,5	3	4	4	3	3,5	3	3,5	3	4	3	3	3	3	3,5	3,5	3	3,5—4,5
D. r. o.					7,5	9	9	9	9	8	9	8	8	9	8	8	8,5	8	6—9,5
Sp. c. r.	7	8	8	8,5	8	7	7	9	7,5	7	7	7	7	6	7	7	8	7	6—8,5
L. tymp	4	5	4,5	6,5	5	6	6	5	5	4	4	4	4	3,5	4	4	4	4	3—5
F.	33	32	32	35	33	31	36	33	31	31	36	36	37	34	35	32	38	32	10—32
T.	35	39	37	46	37	39	41	40	41	36	40	37	37	35	37	37	42	35	25—37
P.	28	32	28	34	23	23	26	33	25	26	32	31	28	30	28	41	37	32	23—35
D.p.	6,5	7	6	7,5	6	7	7	7	7	6	7	5	7	6	6	7	6	7	7—10
C. int.	3	3,5	3	3	3,5	4	3,5	3	4	3	3	3	2	3	2	2	3	3	2—3